

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol.9, No.2, 2014, pp. 201-214

OJED

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยม
เพื่อพัฒนาทักษะเปียโนของนักเรียนระดับชั้นต้น

PROPOSED GUIDELINES FOR ORGANIZING MUSIC INSTRUCTION USING CLASSICAL AND
POPULAR MUSIC TO DEVELOP PIANO SKILLS OF BEGINNER PIANO STUDENTS

นางสาววิฑิตราดา เกาคำ *

Wittada Phaokhum

ดร.ณัฐวุฒิ บริบูรณ์วิริย์ **

Natthawut Boriboonviree, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการเรียนการสอนเปียโนโดยผสมผสานดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมในระดับชั้นต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 2) นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยม เพื่อพัฒนาทักษะเปียโนของนักเรียนในระดับชั้นต้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบสอบถาม 3) แบบสัมภาษณ์ และ 4) แบบสังเกตการสอน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจำแนกข้อมูล เปรียบเทียบ และสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย สังเคราะห์เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1. สภาพการเรียนการสอนเปียโน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้สอนส่วนใหญ่มีการผสมผสานดนตรีสมัยนิยมเข้ากับการเรียนการสอนดนตรีคลาสสิกในชั้นเรียน เนื่องจากดนตรีสมัยนิยมและดนตรีคลาสสิกมีขอบเขตขององค์ความรู้ทางดนตรีที่ทับซ้อนกัน จะแตกต่างกันในส่วนของการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ 2. แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ควรครอบคลุมการพัฒนาและเพิ่มพูนองค์ความรู้ที่จำเป็นในการบรรเลงเปียโนให้แก่ผู้เรียน การเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางดนตรีกับทักษะปฏิบัติเปียโนผ่านการลงมือปฏิบัติ และมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการบรรเลงเปียโน 2) ด้านเนื้อหาสาระสามารถจำแนกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ด้านเทคนิค ด้านความเป็นดนตรี ด้านการแสดงออก และด้านทักษะดนตรี 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นให้เกิดการเชื่อมโยงเนื้อหาทางเทคนิค ด้านความเป็นดนตรี ด้านการแสดงออก และทักษะดนตรี ผ่านทางการปฏิบัติ 4) ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนประกอบด้วย ผู้สอน คลิปวิดีโอ เกมสัทฤษฎีดนตรี และตารางคอร์ดบทเพลงสมัยนิยม 5) ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน และหลังจากจบหลักสูตร โดยการสังเกต การสอบถามความเข้าใจ โดยให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และความคิดสร้างสรรค์

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: wittada_tan@hotmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: bnattawut@chula.ac.th

ISSN 1905-4491

Abstract

This research aims to 1) study the condition of piano instruction by using Classical and Popular music of beginner piano students in Bangkok. 2) proposed guideline for organizing music instruction using Classical and Popular music to develop piano skills of beginner piano students. The research instruments consist of 1) document analysis forms 2) questionnaires 3) interview schedules and 4) classroom observation forms. Researcher analyses the information by distinguish the information, comparing and contrasting and synthesizing proposed guideline for organizing instruction

Findings revealed that 1. in authentic teaching environments, most instructors regularly used combination of classical and popular music in classroom instruction due to its overlapping bodies of knowledge. The differences lie in the application of the body of knowledge. 2. Instructional guidelines can be divided into 5 aspects 1) the objectives of instruction should aim at developing and enhancing the essential body of musical knowledge, linking the body of knowledge in music with practical skills, and encouraging creative thinking of the students 2) the contents can be divided into four groups comprising of technique, musicality, expression, and musical skills 3) thus classroom activities must focus on connecting those four groups of knowledge namely technique, musicality, expression and musical skills through practice 4) the Instructional media should consist of teachers, video clips, games related to music theory, and chord charts of popular songs 5) the assessments should be done before, between, at the end of classes, and at the end of the course; assessments should focus on knowledge, skills and creativity based on observation and viva voce.

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนดนตรี/ดนตรีคลาสสิก/ดนตรีสมัยนิยม/นักเรียนเปียโนระดับขั้นต้น

KEYWORDS: MUSIC INSTRUCTION/CLASSICAL MUSIC/POPULAR MUSIC/BEGINNER PIANOS STUDENTS

บทนำ

การสอนเปียโนแบบคลาสสิกเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะเปียโน (Berklee College of Music, 2013) เนื่องจากทำให้ผู้เรียนได้ทราบถึงทักษะพื้นฐานของการเล่นเปียโนที่จำเป็น เช่น การวางนิ้วมือ การนั่งที่ถูกต้อง การอ่านสัญลักษณ์และทฤษฎีทางดนตรี รวมถึงบทเพลงคลาสสิกถือเป็นแบบฝึกหัดเพื่อเพิ่มความคล่องตัวและแข็งแรงของนิ้วได้เป็นอย่างดี ทักษะพื้นฐานเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นรากฐานสำคัญ ในการพัฒนาไปสู่การเล่นเปียโนในสไตล์ดนตรี หากแต่พิจารณาในด้านความเหมาะสมของหลักสูตรเปียโนคลาสสิกกับสังคมไทยและโลกยุคปัจจุบัน เห็นได้ว่า สภาพปัญหาในการเรียนการสอนเปียโนปัจจุบัน เป็นเพราะบทเพลงที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นบทเพลงจากวัฒนธรรมตะวันตกที่ไม่คุ้นหูสำหรับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความสับสนในเนื้อหาที่เรียน และส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน (จุฑารัตน์ มณีวัลย์, 2551) รวมถึงวัฒนธรรมการฟังดนตรีของบุคคลทั่วไปทั้งต่างประเทศและสังคมไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นดนตรีสมัยนิยมมากกว่าดนตรีอันทรงคุณค่าตามประวัติศาสตร์เช่นดนตรีคลาสสิก (บุญรัตน์ ศิริรัตนพันธ์, 2555) สถาบัน Trinity Guildhall เล็งเห็นความสำคัญของของดนตรีสมัยนิยม ได้พัฒนาหลักสูตรสำหรับสอบวัดมาตรฐานทักษะเปียโนสมัยนิยม เพื่อมุ่งสร้างทางเลือกที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน รวมถึงตอบสนองต่อความต้องการของสังคมที่ให้ความสนใจในดนตรีสมัยนิยมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการสำรวจความต้องการของตลาดและความนิยมในการเลือกสไตล์ดนตรีในการเรียน จำนวน 400 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร ตามผลงานวิจัยของ กรกนก สร้อย

อินทร์ ในเรื่องโครงการจัดตั้งโรงเรียนดนตรี พบว่า ประเภทของสไตล์ดนตรีที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในการเลือกเรียนดนตรีของนักเรียนในปัจจุบัน คือ ดนตรีสมัยนิยม (กรรณก สร้อยอินทร์, 2551) ดังนั้น เห็นได้ว่า ในสังคมไทยและสังคมโลกยุคปัจจุบัน ดนตรีสมัยนิยมจัดเป็นสไตล์ดนตรีที่กำลังได้รับความนิยมและได้รับความสนใจจนเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนเปียโนสมัยนิยมที่มีการสอบวัดระดับมาตรฐานเพื่อให้เกิดความเป็นระบบเช่นเดียวกับทักษะเปียโนคลาสสิก

ดนตรีสมัยนิยมและดนตรีคลาสสิกต่างเป็นบทเพลงที่มีคุณค่าในตัวเอง ดังบทสัมภาษณ์ของพอล แมคคาร์ทนีย์ (Paul McCartney) นักร้องและนักประพันธ์เพลงของวง The Beatles ได้กล่าวว่า “ดนตรีสมัยนิยมคือดนตรีคลาสสิกในยุคปัจจุบัน ดนตรีคลาสสิกมีการตีความเรื่องราวในยุคสมัยของตนเองในอดีต ดนตรีสมัยนิยมก็มีการตีความเรื่องราวในยุคสมัยปัจจุบันเช่นกัน ดังนั้น เราเป็นคนยุคสุดท้ายที่จะรู้จักบทเพลงสมัยนิยมดังเช่นทุกวันนี้ได้ดีที่สุด เพราะคนที่ไม่ได้เกิดในยุคสมัยนี้ ก็จะไม่รู้ว่าเราต้องการสื่ออะไร ทำให้ไม่รู้ว่าจะเพลงนั้นดีอย่างไร ” (Beatles Interview Database, 2013) ในแง่ของความเชื่อมโยงในด้านรากฐานและการประยุกต์ใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมเข้าด้วยกันนั้น จากการศึกษาค้นคว้า พบว่าบทเพลงสมัยนิยมบทเพลงมีการประยุกต์ท่วงทำนองหรือรูปแบบทางเดินคอร์ดทางดนตรีคลาสสิกมาใช้ในการสร้างสรรค์ทำนอง เช่น บทเพลงแคนนอน (Canon) ของ โจฮันส์ พาเคลเบล (Johann Pachelbel) ซึ่งเป็นบทเพลงในยุคบาโรก โดยบทเพลงแคนนอน (Canon) มีลักษณะท่วงทำนองที่จำง่ายคล้ายกับลักษณะเด่นของบทเพลงสมัยนิยมที่มักมีโครงสร้างที่จำง่าย ไม่ซ้ำซ้อน (Helander, 2013) และในแง่การบรรเลงดนตรีร่วมกัน ในความเป็นจริง การบรรเลงดนตรีสมัยนิยมในลักษณะวงดนตรีในปัจจุบัน เหมือนกับการบรรเลงวงแจ๊ซในดนตรีคลาสสิก ที่เต็มไปด้วยพื้นที่ในการแสดงออกของกลุ่มคนที่ชอบแนวดนตรีคล้ายกัน และต้องการแสดงออกถึงลักษณะดนตรีที่เป็นของตนเอง (Emmons, 2004 อ้างถึงใน Rodriguez, 2004) และในด้านการประยุกต์ใช้ดนตรีสมัยนิยมกับดนตรีคลาสสิกในห้องเรียน โดยกลุ่มนักวิจัยในต่างประเทศมีความเชื่อว่า การประยุกต์ใช้บทเพลงสมัยนิยมซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กคุ้นเคย จะช่วยทำให้เด็กสามารถเข้าใจในทฤษฎีดนตรีได้ง่ายขึ้น เช่น งานวิจัยเรื่องการสอนทฤษฎีเพลงดั้งเดิมด้วยบทเพลงสมัยนิยม โดยเฮเทอร์ แมคแลนซ์แลน (Heather MacLachlan) การใช้วัฒนธรรมในบทเพลงสมัยนิยมในการเสริมแรงในการเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีพื้นฐาน ในแง่การเปลี่ยนรูป โดยเจมส์ ฮิวส์ (James R. Hughes) การบูรณาการทักษะการฟังและการวิเคราะห์รูปแบบของบทเพลงผ่านดนตรีสมัยนิยม โดย คีท แซลลีย์ (Keith Salley) เป็นต้น (Biamonte, 2011) และงานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ดนตรีสมัยนิยมกับดนตรีคลาสสิกสำหรับเครื่องมือกีตาร์ สามารถสร้างความสนใจและเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนวิชากีตาร์คลาสสิกได้มากขึ้น (ณัฐวัฒน์ โฆษิตติชนันท์, 2551) แต่จากการศึกษาพบว่า สังคมไทยมีแนวทางการจัดการสอนเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยมที่แยกออกจากกัน มิได้มีการนำเนื้อหาในบทเพลงคลาสสิกและบทเพลงสมัยนิยมมาผสมผสานและจัดสร้างเป็นแนวทางการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ (วิญญูศักดิ์ ปัทมพงศ์, 2554) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมสำหรับนักเรียนเปียโนระดับขั้นต้น งานวิจัยฉบับนี้พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอนที่มีมุ่งเปิดโอกาสให้แก่ผู้เรียนได้สัมผัสกับดนตรีที่หลากหลายพร้อมทั้งชี้ให้เห็นคุณค่าของดนตรีประเภทนั้นๆ ตั้งแต่การเรียนเปียโนในระดับขั้นต้น โดยให้นักเรียนเห็นถึงความเชื่อมโยงและสามารถเรียนรู้วิธีการนำบทเพลงคลาสสิกไปประยุกต์ใช้เข้าบทเพลงสมัยนิยมได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนเปียโนโดยผสมผสานดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมในระดับชั้นต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยม เพื่อพัฒนาทักษะเปียโนของนักเรียนในระดับชั้นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยหัวข้อการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยม สำหรับนักเรียนเปียโนระดับชั้นต้นในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน โดยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายและองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 2. การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติและการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติเปียโน 3. ความหมายและองค์ประกอบของดนตรีสมัยนิยมกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีในศตวรรษที่ 21 (ยุคปัจจุบัน) และ 4. มาตรฐานทักษะปฏิบัติเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยมในระดับชั้นต้น

ขั้นที่ 2 การกำหนดประชากร และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. อาจารย์สอนเปียโนที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 23 คน ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์สอนเปียโนที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 - 10 ปี และมีประสบการณ์ในการสอนเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม จำนวน 5 คน
3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอนและการบรรเลงทั้งเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม รวมถึงกลุ่มศิลปินที่มีชื่อเสียงทางด้านเปียโนสมัยนิยม จำนวน 9 คน ประกอบด้วย
 - 3.1 กลุ่มของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเปียโนสมัยนิยม ที่มีประสบการณ์ในการสอนและการแสดงเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยมได้อย่างเชี่ยวชาญ มีคุณวุฒิและเป็นที่รู้จักในวงการดนตรีของประเทศไทย จำนวน 3 ท่าน
 - 3.2 อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเปียโนคลาสสิก ที่มีประสบการณ์ในการสอนและการแสดงเปียโนคลาสสิก มีคุณวุฒิและเป็นที่รู้จักในวงการดนตรีของประเทศไทย จำนวน 3 ท่าน
 - 3.3 ศิลปินผู้มีชื่อเสียงทางด้านเปียโนสมัยนิยม ครอบคลุมถึงดนตรีแจ๊ส จำนวน 3 ท่าน

ขั้นที่ 3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการทำวิจัยมีดังนี้ 1. ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2. กำหนดขอบเขตของประเด็นที่ต้องการศึกษา 3. กำหนดโครงสร้างและข้อคำถามของเครื่องมือที่ใช้ในการ

วิจัย 4. ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยอาจารย์ที่ปรึกษา และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจคุณภาพเครื่องมือ (IOC) จำนวน 3 ท่าน และนำผลมาปรับปรุงแก้ไข 5. นำเครื่องมือไปทดลองใช้นำร่อง (Pilot Study) และนำผลการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้เข้ากับสถานการณ์ ง่ายต่อการใช้งานจริง ตรงประเด็น และมีประสิทธิภาพ 6. นำเครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งหมด 4 ชิ้น ประกอบด้วย 1) แบบวิเคราะห์เนื้อหา 2) แบบสอบถาม 3) แบบสัมภาษณ์ และ 4) แบบสังเกตการสอน

1. แบบวิเคราะห์เนื้อหา ในด้าน

1) มาตรฐานการปฏิบัติทักษะเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยมในระดับขั้นต้น ตามหลักสูตร Trinity โดยครอบคลุมความเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยม ทั้งในด้านทฤษฎีและทักษะปฏิบัติ

2) องค์ประกอบและลักษณะร่วมในการสอนเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม

2. แบบสอบถามเชิงสำรวจ สำหรับอาจารย์สอนเปียโนในเขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือมีทั้งหมด 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการผสมผสานเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยมสำหรับนักเรียนเปียโนระดับขั้นต้นในปัจจุบันของอาจารย์ ชุดคำถามประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์

2.2 การกำหนดเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและการวัดประเมินผล และคำถามแสดงถึงแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนเปียโนระดับขั้นต้น โดยใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยม

3. แบบสัมภาษณ์ สำหรับอาจารย์สอนเปียโนที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 - 10 ปี และมีความสามารถในการสอนได้ทั้งเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในด้านการสอนและการบรรเลงทั้งเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม รวมถึงกลุ่มศิลปินที่มีชื่อเสียงทางด้านเปียโนสมัยนิยม โดยเครื่องมือประกอบด้วย 2 ขั้นตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ และศิลปินผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการผสมผสานเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยมสำหรับนักเรียนเปียโนระดับขั้นต้น ชุดคำถามประกอบด้วย 5 ประเด็นหลักคือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การกำหนดเนื้อหาสาระ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) สื่อและอุปกรณ์ และ 5) การวัดประเมินผล โดยใช้คำถามลักษณะกึ่งมีโครงสร้างและให้แสดงความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิดในการสัมภาษณ์

4. แบบสังเกตการสอน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปในการสังเกต

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่พบจากการสังเกต อาทิ สภาพการจัดการเรียนการสอนเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม อันประกอบด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ วิธีการและประเมินผล

ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อทำการแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตการสอน

2 ผู้วิจัยรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานทักษะปฏิบัติเปียโนคลาสสิกและสมัยนิยม ระดับขั้นต้นของ หลักสูตร Trinity ความเชื่อมโยงของเนื้อหาระหว่างดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยม ทั้งในด้านทฤษฎีและ ทักษะปฏิบัติ รวมถึงองค์ประกอบและความเหมือน ความต่างในการสอนเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา

3. ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจสภาพโดยการเก็บข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามอาจารย์เปียโน เพื่อให้ได้ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาเปียโนในระดับขั้นต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมถึงผู้วิจัย สอบถามและสัมภาษณ์เชิงลึกอาจารย์เปียโนที่มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนทั้งด้านเปียโนคลาสสิกและ เปียโนสมัยนิยม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม ศิลปิน ผู้วิจัยมีการเดินทางไปสังเกต การสอนในชั้นเรียนแบบไม่มีส่วนร่วมด้วยตนเอง รวมถึงเข้าชมการแสดงสดของศิลปินที่ให้ข้อมูล

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ตรวจสอบ คุณภาพ สรุป อภิปรายผล และนำเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งตามประเภทของข้อมูลปริมาณโดยใช้สถิติบรรยาย ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการจำแนกข้อมูล เปรียบเทียบ และสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย หลังจากนั้น สังเคราะห์ ข้อมูลและสรุปเป็นร่างแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย 5 ประเด็นหลัก คือ 1) การ กำหนดวัตถุประสงค์ 2) การกำหนดเนื้อหาสาระ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) สื่อและอุปกรณ์ และ 5) การวัดและประเมินผล โดยอิงการกำหนดวัตถุประสงค์เป็นหลักการสำคัญ

2. นำร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วน พร้อมสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3. สรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมให้ข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญจากการ วิจัยเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ของบลูม (Bloom, 1956)		
ด้านพุทธิพิสัย		ด้านทักษะพิสัย
หลักในการพัฒนาทักษะเปียโน		
หลักการสอนทักษะปฏิบัติดนตรี (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555) 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) เสียงก่อนสัญลักษณ์ 2) ถูกต้องและไพเราะ 3) ความมีดนตรีการ 4) ทักษะการฝึกซ้อม 5) ทักษะการแสดง 6) การประเมินตนเอง และ 7) การแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา		หลักการสอนทักษะปฏิบัติเปียโน (Walter,1990 อ้างถึงในนันทิกา สุนทรธนะผล, 2551) 4 ประการ ได้แก่ 1) การสาธิต 2) การวิจารณ์ 3) การวิเคราะห์ 4) การสร้างแรงบันดาลใจ
เนื้อหาดนตรีในการเรียนการสอนเปียโน		
เนื้อหาสาระทางดนตรี (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555) แบ่งได้เป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) พื้นฐานความรู้ทางดนตรี ได้แก่	การจัดสาระการสอนเปียโน สมัยนิยมของมาร์ค แฮริสัน (Harrison, 1998) มี 2 ส่วน	เนื้อหาดนตรีที่จำเป็นในการเรียนเปียโนสมัยนิยม (วิชญ์ศักดิ์ ปัทมพงศ์, 2554)ได้แก่ บันไดเสียง คอร์ด โน้ตและตัวหยุด เครื่องหมายกำหนด

วรรณคดีดนตรีและองค์ประกอบพื้นฐานของดนตรี	2) ทักษะดนตรี	ได้แก่ 1) จังหวะและเสียงประสาน และ 2) สไตล์เพลง	จังหวะ การสอนเรียงเสียง การสอนพลิกกลับ และทริยแอต การสอนการบรรเลง	
มาตรฐานทักษะปฏิบัติเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยมระดับขั้นต้นของหลักสูตร Trinity				
ทางด้านเปียโนคลาสสิก ประกอบด้วย 1) การบรรเลงเพลง 2) การบรรเลงเทคนิค 3) การอ่านโน้ตฉบับพล้น 4) การฟัง 5) การดนตรี และ 6) ความรู้ทางดนตรี		ทางด้านเปียโนสมัยนิยมประกอบด้วย 1) การบรรเลงเพลง 2) การดนตรี และ 3) การบรรเลงประกอบดนตรี		
องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน (Bronfenbrenner, 1997 อ้างถึงใน ทิศนา ขมมณี, 2555)				
วัตถุประสงค์	เนื้อหาสาระ	การเรียนการสอน	สื่อและอุปกรณ์	การวัดประเมินผล
แนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมในนักเรียนเปียโนขั้นต้น				

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1. สภาพการเรียนการสอนเปียโนโดยผสมผสานดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมในระดับขั้นต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร และตอนที่ 2. แนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยม เพื่อพัฒนาทักษะเปียโนของนักเรียนระดับขั้นต้น ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยม เพื่อพัฒนาทักษะเปียโนของนักเรียนระดับขั้นต้น ครอบคลุมของขอบเขตเนื้อหาดนตรีที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมในระดับเปียโนขั้นต้น และแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยม เพื่อพัฒนาทักษะเปียโนของนักเรียนระดับขั้นต้น

ตอนที่ 1 สภาพการเรียนการสอนเปียโนโดยผสมผสานดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมในระดับขั้นต้นในเขตกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประเด็นในการพิจารณาสภาพการเรียนการสอนเปียโนผสมผสานดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมในระดับขั้นต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางข้างต้นนี้ จัดเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียน ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงดนตรีคลาสสิกเป็นหลักเพียงอย่างเดียวเช่นในอดีต ผู้สอนส่วนใหญ่มองว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ดนตรีสมัยนิยม (pop music) ควบคู่กับดนตรีคลาสสิก ช่วยทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานกับการเรียนดนตรีเพิ่มมากขึ้น เพราะดนตรีสมัยนิยมมักเป็นบทเพลงที่คุ้นหู ทำให้นักเรียนรู้สึกเรียนรู้ได้เร็ว เกิดความรู้ว่าตนเองสามารถบรรเลงได้ ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีแก่ผู้เรียน ช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเข้าใจในเรื่อง Chord และ Triad เพิ่มขึ้น โดยในปัจจุบัน ผู้สอนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่มุ่งพัฒนาและเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางดนตรีของผู้เรียน รวมถึงให้ผู้เรียนเชื่อมโยงฐานความรู้กับทักษะที่จำเป็นในการบรรเลงเปียโน

คลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ฐานความรู้เหล่านั้นในการบรรเลงเปียโน คลาสสิกและเปียโนสมัยนิยมได้ รวมถึงผู้สอนมีการมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการบรรเลง เปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม แต่จากการสังเกตการสอน พบว่า ในทางปฏิบัติจริง ประเด็นของการมุ่ง พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์นั้น เป็นเพียงการฝึกให้ผู้เรียนคิดและสร้างสรรค์บทเพลงต้นฉบับเดิม อาจปรับเปลี่ยนความดังเบาของเพลงเท่านั้น แต่ยังไม่ก้าวไปสู่ระดับการค้นสด เนื่องจากผู้เรียนยังคงอยู่ใน ระดับขั้นต้น การพัฒนาและสร้างฐานความรู้ รวมถึงการประยุกต์และเชื่อมโยงความรู้เหล่านั้นกับทักษะ จัดเป็นสิ่งที่ต้องกระทำก่อนที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนไปสู่ขั้นตอนของการค้นสดได้ รวมถึงต้องคำนึงถึงความ ต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก เช่น ผู้เรียนสนใจในการสอบวัดมาตรฐานทักษะ สอนเข้า มหาวิทยาลัยทางดนตรี เล่นคอนเสิร์ตเพลงสมัยนิยมร่วมกับเพื่อน ผู้สอนมักกำหนดวัตถุประสงค์ตามความ ต้องการของผู้เรียนในขณะนั้น เป็นต้น

2. การกำหนดเนื้อหาสาระ ผู้สอนส่วนใหญ่มีการจัดเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการ สอนทั้งในด้านความรู้และทักษะที่นักเรียนจะได้รับ ความต้องการ ความสนใจ และประสบการณ์ของผู้เรียน รวมถึงจากการสังเกต พบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกบทเพลงที่ตนเองสนใจในการเรียน หาก บทเพลงเกินขีดความสามารถของผู้เรียน ผู้สอนทำการปรับแก้เข้ากับความสามารถของผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้สอนมีการคำนึงถึงความถูกต้องของเนื้อหา รวมถึงความประโยชน์และความจำเป็นของผู้เรียนใน ชีวิตประจำวัน และมีการเลือกเนื้อหาสาระที่มุ่งสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนสามารถบรรเลงได้ทั้งเปียโนคลาสสิกและ เปียโนสมัยนิยม

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนมีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั้งในด้าน ความรู้ ทักษะ และเจตคติ มีการวางแผนและจัดลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึง เลือกกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ เชื่อมโยงเนื้อหาได้และรู้สึกสนุกกับการเรียนการสอน อาจเริ่มจากเพลงสมัยนิยมที่ลักษณะการเล่นประกอบที่ มีความคล้ายคลึงกับทางคลาสสิก เช่น บทเพลงเปียโนบรรเลงของยิรุม่า (Yiruma) นักเปียโนสัญชาติเกาหลีใต้ เป็นต้น ผู้สอนมีการจัดลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างเป็นขั้นตอน ผู้สอนมีการ แนะนำวิธีการฝึกซ้อม และวางแผนการฝึกซ้อมให้แก่ผู้เรียนทุกสัปดาห์ ผู้สอนมีความท้าทายความสามารถ ของผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมที่แปลกใหม่ เช่น การส่งนักเรียนเข้าสอบวัดระดับมาตรฐานตามสถาบันดนตรี ต่างๆ การจัดคอนเสิร์ต หรือส่งนักเรียนเข้าแข่งเปียโน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากฝึกซ้อมเพิ่มขึ้น ที่สำคัญคือ ผู้สอนโดยทั่วไป มีการผสมผสานดนตรีสมัยนิยมเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนปกติด้วย ขึ้นตามความสนใจ ของผู้เรียนเป็นหลัก รวมถึงมีการประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการให้ นักเรียน ถือเป็นแนวทางที่น่าสนใจและสร้างความแปลกใหม่ให้แก่ผู้เรียน แต่ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติจริง ผู้สอน กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องขึ้นกับความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก รวมถึงครูผู้สอนต้องมีการ จัดนำหนักของเนื้อหาในการบรรเลงเปียโนแต่ละประเภทให้ดี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเติบโตไปได้ด้วยดีในการ บรรเลงเปียโนทั้งสองประเภท

4. การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้สอนมีการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้พัฒนาความรู้และ ทักษะที่นักเรียนควรได้รับ มีการคำนึงถึงความเหมาะสมและความสามารถ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนก่อน เลือกใช้สื่อ สื่อที่ช่วยช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนนามธรรมได้ดีขึ้น มีความถูกต้องเชื่อถือได้ มีความหลากหลาย และทันสมัย รวมถึงช่วยสร้างแรงจูงใจและความสนใจให้แก่ผู้เรียน เช่น คลิปวิดีโอต่างๆ ใน youtube

หรือเกมส์เกี่ยวกับตัวโน้ตใน Ipad นอกจากนั้น สื่อที่ผู้สอนเลือกใช้เป็นสิ่งที่ไม่ได้ยากและเหมาะสมกับค่าใช้จ่าย เช่น Chord Chart เพลงสมัยนิยมต่างๆ จาก internet

5. การวัดและประเมินผล ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่นักเรียนจะได้รับ ที่สำคัญในด้านการวัดและประเมินผลคือ ผู้สอนส่วนใหญ่มีการวัดและประเมินผลที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีสมัยนิยมด้วย มิได้มุ่งแต่ดนตรีคลาสสิกเพียงอย่างเดียว

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมเพื่อพัฒนาทักษะเปียโนของนักเรียนระดับชั้นต้น

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบ หลักการสำคัญของการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยม 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาและเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางดนตรีที่จำเป็นในการบรรเลงเปียโนคลาสสิกและสมัยนิยม 2) เชื่อมโยงองค์ความรู้ทางดนตรีกับทักษะปฏิบัติเปียโน และ 3) มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการบรรเลงเปียโนคลาสสิกและสมัยนิยม โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในหลักการสำคัญข้างต้นพร้อมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีโดยใช้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยม เพื่อพัฒนาทักษะเปียโนของนักเรียนระดับชั้นต้น ซึ่งครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับขอบเขตเนื้อหาดนตรีที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมในระดับเปียโนชั้นต้น มีประเด็นดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ กลุ่มอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญและศิลปินเห็นด้วยกับหลักการสำคัญของการจัดการเรียนการสอนทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย เพื่อพัฒนาและเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางดนตรีที่จำเป็นในการบรรเลงเปียโนคลาสสิกและสมัยนิยม เชื่อมโยงองค์ความรู้ทางดนตรีกับทักษะปฏิบัติเปียโน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ สำหรับประเด็นของความคิดสร้างสรรค์ ผู้เชี่ยวชาญบางท่านกล่าวว่า ควรเริ่มให้ความสำคัญตั้งแต่ในระดับเปียโนชั้นต้น และผู้สอนสามารถสร้างให้ผู้เรียนในระดับชั้นต้นเกิดทักษะในการดนตรีได้ อาจเป็นการโต้ตอบประโยคเพลงสั้นๆ ในลักษณะคำถาม คำตอบ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในวิธีการเบื้องต้นของการดนตรี แต่ทั้งนี้ ต้องขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียนเป็นหลักว่าสนใจในการพัฒนาตนเองไปในทิศทางใด และมากน้อยเพียงใด ดังนั้น พบว่า อาจารย์ผู้สอนเปียโน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและศิลปิน ต่างมีการจัดการเรียนการสอนโดยการมุ่งพัฒนาผู้เรียน 3 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความพึงพอใจของผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับหลักการหลักพฤติกรรมกรรมกรเรียนการรู้ของบลูม (1956) อันประกอบด้วย พฤติกรรมกรเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย หากเปรียบกับระดับชั้นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของบลูม (1956) พบว่า อาจารย์ผู้สอนเปียโน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและศิลปิน มุ่งพัฒนาผู้เรียนเปียโนในระดับชั้นการประเมินค่า กล่าวคือ มุ่งให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และวิจารณ์ตนเองในระดับเบื้องต้นได้ ในด้านทักษะพิสัย พบว่า อาจารย์ผู้สอนเปียโน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและศิลปิน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่อง คือมุ่งให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติและเคลื่อนไหวในการบรรเลงเปียโนได้อย่างต่อเนื่อง คล่องแคล่ว และถูกต้อง จนสามารถพัฒนาไปสู่การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติในที่สุด ในส่วนของด้านจิตพิสัย อาจารย์ผู้สอนเปียโน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและศิลปิน มุ่งในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก ให้ผู้เรียนมีสิทธิเลือกในสิ่งที่ตนเองพึงพอใจ พร้อมทั้งเพิ่มเติมความรู้แวดล้อมที่จำเป็นเสริมให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและศิลปิน ได้เสนอแนะถึงหลักการสำคัญอีกหนึ่งประการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนคือ การมุ่งให้ผู้เรียนฟังเพลงหลากหลายประเภทเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมในการซึมซับถึงสำเนียงของเพลง เนื่องจากการฟัง

เพลงหลากหลายประเภทเป็นประจำ จัดเป็นทางเลือกหนึ่งในการช่วยให้เกิดความมีดนตรีการ (Musicality) ในตัวของผู้เรียน

2. การกำหนดเนื้อหาสาระ แนวทางในการกำหนดขอบเขตเนื้อหาขอบเขตของเนื้อหาดนตรีที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมในระดับเปียโนขั้นต้น พบว่า

จากการวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าในการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีและการปฏิบัติเข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาให้เกิดทักษะในการบรรเลงเปียโนสมัยนิยมนั้น ผู้เชี่ยวชาญและผู้วิจัย สามารถจัดกลุ่มของเนื้อหาในด้านพื้นฐานความรู้ทางดนตรีและองค์ประกอบดนตรี โดยแยกตามจุดมุ่งหมายในการพัฒนาทักษะปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล ได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การพัฒนาทางด้านเทคนิค (Technic) ได้แก่ เนื้อหาสาระในเรื่อง บันไดเสียง Arpeggios ขั้นคู่ ทริยแอต คอร์ดและทางเดินคอร์ด

กลุ่มที่ 2 การพัฒนาความเป็นดนตรี (Musicality) ได้แก่ เนื้อหาสาระในเรื่อง ประวัติของบทเพลง สไตล์ของบทเพลง จังหวะ และรูปแบบของเพลง

กลุ่มที่ 3 การพัฒนาด้านการแสดงออก (Expression) ได้แก่ เนื้อหาสาระการออกเสียง (Articulation) และความดังเบา (Dynamics)

กลุ่มที่ 4 กลุ่มของทักษะปฏิบัติเปียโน (Skills) เช่นเดิม อันได้แก่ ทักษะการอ่านฉับพลัน ทักษะการฟัง ทักษะการดันสด ทักษะการแกะเพลง และทักษะการบรรเลงประกอบร่วมกับผู้อื่น

จากการสัมภาษณ์พบว่า ไม่จะเป็นการบรรเลงเปียโนคลาสสิกหรือเปียโนสมัยนิยม ผู้เรียนต้องเรียนพื้นฐานความรู้ทางดนตรีเหมือนกันทั้งหมด เพียงแต่เป็นการเรียนคนละแง่มุม โดยการเรียนเปียโนคลาสสิก จะเน้นการปูพื้นฐานความทางดนตรีทั้งสองด้านควบคู่กัน สร้างให้ผู้เรียนเกิดเทคนิคในการบรรเลงเปียโนที่เป็นเลิศผ่านการบรรเลงบทเพลงในยุคสมัยต่างๆ และมุ่งตีความในสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อสาร โดยตัวผู้เรียนเป็นคนถ่ายทอดสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อสารผ่านมุมมองของผู้เรียน แต่ในด้านการบรรเลงเปียโนสมัยนิยม เป็นการเน้นเลือกใช้อุปกรณ์ประกอบด้านจังหวะ เสียง บันไดเสียง ทริยแอต คอร์ด ทางเดินคอร์ด รูปแบบของเพลง และสไตล์เพลงเป็นหลักในการสร้างสรรค์ดนตรี ออกมา โดยผู้เรียนสามารถเป็นผู้แต่งและถ่ายทอดดนตรีได้ด้วยตนเองทั้งหมด ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ส่วนของพื้นฐานความรู้ที่มีการเชื่อมโยงกันในการทำงานที่คล้ายคลึงกัน และสามารถนำไปสู่การบรรเลงเปียโนทั้งสองประเภทในระดับขั้นต้นได้คือ เรื่องจังหวะ เสียง บันไดเสียง ทริยแอต คอร์ด ทางเดินคอร์ด รูปแบบของเพลง และนำสิ่งเหล่านี้มาปรับใช้กับสไตล์เพลงๆ ต่างในดนตรีสมัยนิยม

ในด้านของทักษะที่จำเป็นในการบรรเลงเปียโน ผู้วิจัยพบว่าทักษะที่จำเป็นในการบรรเลงเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยมมีทั้งหมด 5 ด้าน ที่นอกเหนือจากทักษะการเล่น คือ การอ่านฉับพลัน (Sight reading skill) การฟัง (Ear-training) การดันสด (Improvisation) การแกะเพลง และการบรรเลงประกอบร่วมกับผู้อื่น (Accompaniment) จากการสัมภาษณ์พบว่า ในการบรรเลงเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยมมีการใช้ทักษะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในด้านการอ่านฉับพลัน ทั้งการบรรเลงเปียโนคลาสสิกและสมัยนิยมต่างก็เป็นการอ่านผ่านสัญลักษณ์ เพียงแต่สัญลักษณ์ที่ใช้นั้นแตกต่างกัน ทาง การบรรเลงเปียโนคลาสสิก จะเน้นในการอ่านสัญลักษณ์ผ่านตัวโน้ต แต่ในทาง การบรรเลงเปียโนสมัยนิยม จะเน้นการอ่านสัญลักษณ์ผ่านคอร์ด ในด้านการฟัง การบรรเลงเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม ต่างเน้นในด้านการฟังเป็นอย่างมาก แต่เน้นในรายละเอียดที่ต่างกัน กล่าวคือ การบรรเลงเปียโนคลาสสิก เน้นการฟังเพื่อให้เข้าใจในสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการถ่ายทอด ตีความและถ่ายทอดสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการผ่านผู้บรรเลง แต่ในการบรรเลงเปียโนสมัยนิยม มักเป็นการฟังเพื่อศึกษาถึงโครงสร้างคอร์ด ทางเดินคอร์ด และรูปแบบของบทเพลงที่ผู้ประพันธ์แต่ง และ

พยายามแกะเพลง พร้อมทั้งถ่ายทอดบทเพลงนั้นออกมาในรูปแบบของตัวผู้บรรเลง สามารถเพิ่มเติมเสียงใหม่ในบทเพลงเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างกับสิ่งที่ผู้ประพันธ์เคยทำไว้ และในด้านการบรรเลงประกอบร่วมกับผู้อื่น ทั้งการบรรเลงเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม ต่างก็ให้ความสำคัญกับทักษะด้านนี้ แต่ในมิติที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การบรรเลงเปียโนคลาสสิก มีการบรรเลงประกอบร่วมกับผู้อื่น ในรูปแบบของการบรรเลงตามโน้ต เพื่อให้ผู้อื่นร้องหรือบรรเลงดนตรี แต่สำหรับการบรรเลงเปียโนสมัยนิยม มีการบรรเลงประกอบร่วมกับผู้อื่นในรูปแบบของการบรรเลงตามคอร์ด มักใช้การฟัง แกะเพลง และบรรเลงคอร์ดเพื่อให้ผู้อื่นร้องหรือบรรเลงดนตรี และในส่วนที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงระหว่างการบรรเลงเปียโนสมัยนิยมและเปียโนคลาสสิก คือ ด้านการดนตรีและการแกะเพลง ในดนตรีคลาสสิกไม่เน้นใน 2 ทักษะนี้ แทบไม่พบในการจัดการเรียนการสอน แต่สำหรับเปียโนสมัยนิยม เน้นในทักษะทั้งสองด้านที่กล่าวไปข้างต้นเป็นอย่างมาก ถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอนและการบรรเลงเปียโนสมัยนิยม

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนควรพัฒนาให้ผู้เรียนทักษะ 3 ด้านไปพร้อมกัน เปรียบเหมือนสามเหลี่ยมด้านเท่า เพื่อให้เกิดความมีดนตรีให้แก่ผู้เรียนในที่สุด (Musicality) โดยด้านที่ 1 คือเทคนิค (พัฒนาเกี่ยวกับมือและนิ้ว) ด้านที่ 2 คือการฟัง (หู) ด้านที่ 3 คือการเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรี (Brain) ซึ่งจุดที่เชื่อมโยงกันในการเรียนการสอนเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยมคือ การเรียนเปียโนคลาสสิกในระดับขั้นต้นจะพัฒนาผู้เรียนอย่างโดดเด่นในเรื่องของเทคนิคในการบรรเลงเปียโน และการฟัง ส่วนการเรียนเปียโนสมัยนิยมในระดับขั้นต้นมุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างโดดเด่นในเรื่องของความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรี และการฟัง ดังนั้น หากประยุกต์การสอนทั้งสองประเภทเข้าด้วยกัน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทั้งสามด้านได้อย่างครบถ้วน พร้อมกับสร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนควรทำการสอนโดยการสาธิต วิจาร์ณ วิเคราะห์ และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เด็ก รวมทั้งเชื่อมโยงการสอนระหว่างทฤษฎีกับทักษะปฏิบัติ โดยการใช้ทฤษฎีเป็นฐาน ควรใช้การเล่นแบบฝึกหัดซ้ำ เช่น การไล่บันไดเสียง ฝึกกดคอร์ด แบบฝึกนิ้ว (Hanon) โดยใช้ความจำ การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบจังหวะ เช่น การตบมือ ตบเท้า โยคีศรุษะเพื่อให้เกิดอารมณ์ร่วมกับบทเพลง และเข้าใจถึงสัดส่วนของจังหวะ และที่สำคัญคือ ควรฝึกให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดและบรรเลงในรูปแบบของตนเองอย่างอิสระ โดยใช้พื้นฐานความรู้และประสบการณ์ที่ผู้เรียนมี และด้านของการฝึกฝนทักษะปฏิบัติเปียโนสมัยนิยม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและศิลปิน กล่าวว่า หากจะสามารถบรรเลงเปียโนสมัยนิยมได้เป็นอย่างดี จนเกิดการพัฒนาศู่ทักษะการดนตรี จัดว่าไม่มีทางลัดสำหรับผู้ที่ต้องการประสบความสำเร็จ นอกจากการฝึกฝนซ้ำๆ โดยผู้เรียนต้องมีการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติและทำซ้ำ จนเกิดเป็นความชำนาญ แล้วจึงเริ่มนำไปประยุกต์ใช้ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับหลักในการสอนทักษะปฏิบัติของ Simpson (1972) Fitts (1974) และ Davies (1971) ที่ประกอบด้วย 5 ขั้นคือ ขั้นการรับรู้ ขั้นลงมือปฏิบัติและฝึกฝน ขั้นปฏิบัติได้อย่างเป็นธรรมชาติ ขั้นประยุกต์ใช้ และขั้นการคิดริเริ่ม ส่วนในด้านการฝึกซ้อม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญในด้านการวางแผนการฝึกซ้อมแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก ต้องมีการวางแผนก่อนฝึกซ้อม ระหว่างการฝึกซ้อม และหลังจากการฝึกซ้อม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการฝึกทักษะปฏิบัติของอภิชัย เลี่ยมทอง (2555)

4. การเลือกสื่อการเรียนการสอน ควรเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนที่ดีที่สุด คือ ผู้สอนและการสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่าง เพราะผู้เรียนจะเกิดการเลียนแบบและจดจำในสิ่งที่ถูกต้องในระดับขั้นต้น นอกจากนี้ สื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเป็นอย่างมากคือ การดูภาพเคลื่อนไหวจากยูทูป (youtube) แต่ผู้สอนควรทำการชี้แนะและเลือกสื่อที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

5. การวัดและประเมินผล ควรมีการวัดและประเมินผลที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นหลัก สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสอนและความสนใจของผู้เรียน อาจสังเกตจากการพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละสัปดาห์และการสอบถามความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างเรียน ในด้านการประเมินผล ควรเป็นการประเมินโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามถึงข้อข้องใจในผลคะแนน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนคิดและประเมินตนเอง รวมถึงควรมีการจัดคอนเสิร์ต สอบวัดระดับ และการประกวดแข่งขัน เพื่อให้ผู้เรียนได้กล้าแสดงออก กระตุ้นการฝึกซ้อม และรู้สึกถึงการพัฒนานตนเองอยู่ตลอดเวลา แต่ทั้งนี้ ต้องขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้เรียนเป็นหลักในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ ผู้วิจัยพบว่า

กลุ่มของอาจารย์สอนเปียโนที่มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 3 ปี จำนวน 23 ท่าน อาจารย์สอนเปียโนส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 60.87 และเพศหญิง ร้อยละ 39.13

กลุ่มของอาจารย์สอนเปียโนที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 - 10 ปี และมีประสบการณ์ในการสอนเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม จำนวน 5 คน พบว่าอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 60% จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

กลุ่มของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเปียโนสมัยนิยม ที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ในการสอนและการแสดงเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยมได้อย่างเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านพบว่าอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เป็นเพศชาย

กลุ่มศิลปินผู้มีชื่อเสียงทางด้านเปียโนสมัยนิยม รวมถึงดนตรีแจ๊ส จำนวน 3 ท่านพบว่าศิลปินทั้ง 3 ท่านเป็นเพศชาย ซึ่งในประเด็นนี้ จะเห็นได้ว่า อาจารย์สอนเปียโนทั้งในกลุ่มของอาจารย์ผู้สอนเปียโนในเขตกรุงเทพมหานคร อาจารย์สอนเปียโนที่มีประสบการณ์ในการสอน 5-10 ปี อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเปียโนสมัยนิยม และศิลปินทางด้านเปียโนสมัยนิยมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เพศชายและเพศหญิงอาจมีมิติทางความคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจสะท้อนออกมาทางผลการวิจัยที่ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมักมีความกล้าในการแสดงออกทางความคิดและการกระทำมากกว่าเพศหญิง โดยเพศชายส่วนใหญ่สนับสนุนแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้อย่างมาก เชื่อว่าสามารถเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน แต่สำหรับเพศหญิง ส่วนใหญ่ไม่มีความเห็นในด้านนี้มากเท่าเพศชาย ดังนั้น หากสามารถควบคุมปัจจัยเรื่องเพศของกลุ่มตัวอย่างได้ จะทำให้ผลการวิจัยมีความเที่ยงตรงเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย

1. หากผู้สอนต้องการนำหลักการสำคัญในแนวทางการจัดการเรียนการสอนเปียโนโดยผสมผสานดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมในระดับขั้นต้น ควรประยุกต์ใช้เนื้อหา และวิธีการสอนตามความเหมาะสมกับคุณลักษณะและความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล

2. แนวทางการจัดการเรียนการสอนเปียโนโดยผสมผสานดนตรีคลาสสิกและดนตรีสมัยนิยมในระดับขั้นต้น หากผู้สอนที่มีพื้นฐานความรู้ด้านดนตรี ในเรื่องจังหวะ บันไดเสียง ทริยแอด และคอร์ด รวมถึงสามารถปฏิบัติเปียโนเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยมได้ สามารถประยุกต์ใช้หลักการสำคัญของแนวทางการจัดการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

หากมีการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรประยุกต์ใช้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาต่อเป็นหลักสูตร แบบเรียน และนำไปทดลองใช้กับผู้เรียนในระดับชั้นต้น รวมทั้งควรมีการจัดทำแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเปียโนคลาสสิกและเปียโนสมัยนิยม ระดับชั้นกลางตอนปลายถึงสูง เนื่องจากผู้เรียนในระดับนี้ มีประสบการณ์และความชำนาญเพียงพอในการต่อยอดไปสู่การบรรเลงเปียโนแจ๊ส จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรกนก สร้อยอินทร์. (2551). *โครงการจัดตั้งโรงเรียนดนตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ศิลปศาสตร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- จุฑารัตน์ มณีวัลย์. (2551). *การสอนโสตทักษะด้านทำนองในหลักสูตรเปียโน ระดับชั้นต้นของสำนักพิมพ์ อัลเฟรด: กรณีศึกษา โรงเรียนดนตรีปิ่นนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2555). *ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ณัฐวัฒน์ โฆษิตติขยพันธ์. (2551). *การเรียบเรียงบทเพลงไทยสมัยนิยมสำหรับกีตาร์คลาสสิกระดับชั้นกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- ทศนา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- นัฏฐิกา สุนทรชนผล. (2551). *ชุดการสอนเทคนิคการออกเสียงของการบรรเลงเปียโน Articulation : Legato, Staccato, Legato-Staccato สำหรับนักเรียนอายุระหว่าง 7-11 ปี. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต), วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- บุญรัตน์ ศิริรัตนพันธ์. (2555). *รุ่นใหม่กำลังโรยรา: พิพจน์พันธ์ของดนตรีโมเดิร์นนิส หรือนี้จะมีใช้ต้นแบบที่ควร เอาเยี่ยงอย่าง? ตอน 1. วารสารดนตรีรังสิต 7 (มกราคม - กรกฎาคม 2555), 6 - 28.*
- วิษณุศักดิ์ ปัทมพงศ์. (2554). *การศึกษาเกี่ยวกับการสอนเปียโนป๊อปที่สถาบันดนตรีเคพีเอ็น สาขาเดอะมอลล์ งามวงศ์วาน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- อภิชัย เลี่ยมทอง. (2555). *หลักสำคัญสำหรับการฝึกซ้อมดนตรีเพื่อประสิทธิภาพสูงสุด. วารสารดนตรีรังสิต, 7 (มกราคม - กรกฎาคม), 29-39.*

ภาษาอังกฤษ

- Berklee, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals.* New York: David McKay Co Inc.
- Biamonte, N. (2011). *Pop-culture pedagogy in the music classroom.* Lanham, Md: Scarecrow Press.
- Davies, I.K. (1971). *The management of learning.* London: McGraw-Hill.

- Fitts, P. M. (1964). Perceptual-motor skill learning. In A. W. Melton (Ed.), *Categories of human learning*. London: Academic Press.
- Helandes, M. (1998). *The Pop Piano Book*. USA: Hal Leonard Cooperation.
- Rodriguez, C.X. (2004). *Bridging the gap popular music and music education*. USA: MENC.
- Simpson, E. (1972). *The classification of educational objectives in the psychomotor domain: The psychomotor domain*. Washington, DC: Gryphon House.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- Beatles Interview Database. (2013). *Paul McCartney Interview: All My Loving 5/23/1968*. Retrieved September 19, 2013, from <http://www.beatlesinterviews.org/db1968.0523.beatles.html>.
- Berklee College of Music. (2013). *What's the program like?*. Retrieved September 19, 2013, from <http://www.berklee.edu/admissions>.
- Helander, S. (2013). Johann Pachelbel's Canon. Retrieved 2013, September 18, from <http://www.pachelbelcanon.com>